

Onor. Biblioteca Palatului Cultural Arad

Biserica și ȘCOALA

REVISTA OFICIALA A EPISCOPIEI ARADULUI

Redacția și Administrația
ARAD, STR. EMINESCU 18

Redactor:
Prot. Dr. P. Deheleanu

APARE DUMINECA

VIZITELE CORALE

Despre ceea ce este și reprezintă un cor în viața parohiilor noastre s'a scris de multe ori în coloanele acestei bătrâne reviste. Azi nu mai contestă nimeni că un cor bisericesc bine instruit și bine armonizat contribuie nespuse de mult la crearea atmosferei religioase din biserică. Credincioșii noștri s'au obișnuit cu slujba făcută cu cor și consideră drept o sărbătoare ziua „când cântă corul”. Firește, nu orice partitură e vrednică de a fi cântată în biserică și nu orice cor, e cor. Criticile aduse corurilor bisericești, și glasurile cari se ridică cerând revenirea la cântarea unisonă, comună, au în vedere — credem — aceste „coruri”, cari mai mult strică decât zidesc. Decât acest fel de coruri e de preferat, de sigur, cântarea comună unisonă, bine condusă de cântăreții stranei. Aceste „cazuri” nu exclud corurile bune și mai ales nu pot împiedeca folosirea lor în activitatea misionară a preoților parohi, cari au datoria de a folosi toate mijloacele îngăduite pentru câștigarea sufletelor pentru Hristos. Tocmai despre acest rost al corurilor ne este gândul să scriem rânduri izvorite nu numai din cuget, dar și dintr'o modestă experiență pastorală.

Corurile pot și trebuiesc folosite cât mai mult în câmpul activității misionare. E un adevăr pe care preoțimea noastră trebuie să-l înțeleagă și mai ales, acolo unde și împrejurările îngăduie — un învățător muzical, tineri sau bătrâni entuziaști — să-l și pună în aplicare. Puține biserici sunt astăzi cari să nu se bucure de câte unul sau mai multe coruri bisericești. Ele constituiesc una din „podoabele” cu cari se mândresc bisericile și despre cari credincioșilor le place să vorbească.

Și cum „podoabele” de obicei se arată la vedere, au unele biserici bunul obicei de a-și expune aceste podoabe în vizitele pe care și le fac, una alteia. Iată deci un nou mijloc de

acțiune pastorală: vizitele cu corurile între comunități. Un nou mijloc de înviore a vieții pastorale, pe care l-am dori răspândit și generalizat. Folosul duhovnicesc — căci numai despre un astfel de folos poate fi vorba — e enorm și pentru vizitați și pentru vizitatori.

Cum am procedat și cum credem că se poate proceda? O comunitate vecină ne anunță vizita cu corul său. O anunțăm și noi cât mai din vreme, în biserică. Cunoscând numărul coriștilor, vom anunța pe câțiva dintre credincioșii fruntași, cari, eventual ar putea primi la masa lor, unul sau doi coriști. Problema mesei, pe care ar putea-o obiecționa cineva, nu se pune astăzi așa de greu, cu toată greutatea vremurilor.

Astfel anunțată și pregătită această vizită, o așteptăm în ziua indicată. Corul oaspe dă răspunsurile la Sf. Liturghie, corul nostru e prezent pentru a asculta și un alt cor. Această ascultare le folosește coriștilor noștri, pentru a câștiga experiențe în felul de a executa în melodiile pe cari le cântă. După sf. Liturghie coriștii se repartizează la masă pe la credincioșii cari s'au oferit să-i găzduiască. Potrivit lucru ar fi desigur mesele comune, acolo unde se pot organiza, dar și pe la mesele credincioșilor luate, mesele acestea duc la strângerea legăturilor între credincioși, la cimentarea dragostei între frați prin cunoașterea reciprocă, lucru pe care noi — cred — l-am cam neglijat până acum. E bine să se cunoască între ei bunii credincioși ai comunităților, presupunând firește, că de aceștia sunt și între coriști și între cei ce-i primesc.

După masă se organizează Școala de Duminică, în continuarea Vecerniei. Cu acest prilej partea de contribuție mai mare o dau oaspeții. Se cântă bucăți religioase, priceane etc. se rostesc poezii, eventual vreo piesă de conținut moralizator. O parte din program,

distinctă de cea religioasă, poate fi închinată și altor probleme.. Preotul locului va mulțumi pentru vizită, va încuraja — dacă e cazul — producțiunile, și nu va uita să anunțe întoarcerea vizitei de către enoriașii săi, ceea ce desigur, trebuie să se întâmple.

In felul acesta lucrând, vizitele corurilor religioase vor fi tot atâtea prilejuri de sărbătoare, de înduhovnicire și de rodnică activitate misionară. Noi așa le-am practicat și le-am văzut roadele. Pretutindeni unde am fost, ne-am despărțit cu urarea ca să ne vedem cât mai curând. Cei ce știu mai mult, cei cu experiență mai bogată, au cuvântul.

Pr. GH. LIȚIU

Mântuitorul și banii...

„Idealismul este o iluzie!... Lumea devine cu fiecare zi ce trece tot mai materialistă!... Pentru mine, banul este totul!... Ce-i în mână, nu-i minciună! Iată dictonul vremii!“

Cam în felul acesta se exprima cineva într-o discuție pe care am avut-o mai zilele trecute.

• Afirmatiile sunt prea banale, ca să mi se fi părut îndrăznețe. Cu toate acestea, tăria cu care au fost susținute, a avut un ecou puternic în sufletul meu.

„Ce-i în mână, nu-i minciună!... Banul este totul!“... S'ar putea întâmpla să fie și așa.

Fiecare individ se străduiește din răspuțeri să adune cât mai mult, punând „mână“ pe câte ceva. Curios însă că această „mână“ este așa de mare încât nu se umple niciodată. Omul, dorește o „mână“ ca suprafețe astronomice, ca să cuprindă cu ea pământul tot.

Mă întreb acum: care să fie cauza acestei dorințe insaturabile de a acumula sub „mână“ atâta materie? De sigur, numai lăcomia. Iată teribilul vierme ce face interiorul omului găunos și măcinat ca o scorbură putregăioasă.

Omul este lacom. Setea de îmbogățire chinuște mintea sa. Lăcomia de bani nu mai poate fi satisfăcută. Materia a înăbușit spiritul. Banul a devenit ținta supremă a omului din sec. XX. și spre această țintă aleargă în goane olimpice, chiar de ar ști că-și va pierde viața pe drum.

Această stare atât de dureroasă, ne face să ne îndreptăm gândurile spre Acela care a zis: „Nu numai cu pâine trăește omul...!“

Zilele noastre sunt identice cu cele din timpul Mântuitorului. Aceeași lăcomie după cele trupești a cuprins omenirea.

In bunătatea Se fără de margini, Mântuitorul nostru Iisus Hristos, nu a urât pe nimeni nici chiar pe aceia care L-au răstignit. Trei lucruri însă nu le-a putut suferi: fățarnicia, mândria și în special banul,

pe care toți îl adoră și i se închină. De ce oare tocmai banul, pe care toți îl adoră și i se închină? Pentru că Mântuitorul Și-a dat seama că banul este simbolul murdar al bogăției.

Treizeci și trei de ani a stat Mântuitorul pe pământ și în tot timpul acestor 33 de ani, nu a atins nici un ban.

Măinile Sale dumnezeiești au atins noroiul din drum, cu care a dat vedere orbilor; trupurile pline de bube și răni puroioase ale leproșilor; cadavrele intrate în putrefacție ale morților, dar aceste mâini divine au ocolit banul, pe care îl socoteau mai murdar decât puroiul și putreziciunea.

Mântuitorul Iisus Hristos a disprețuit aceste bucăți de metal sau de hârtie, de o calitate mai bună sau mai proastă, numite bani, pentru că știa că circulă din mână în mână, murdărite, pe de o parte de însăși existența lor ca simboale de bogăție, iar pe de altă parte, de toate mâinile pline de sudoare și miros a celor ce le primeau sau le dădeau.

Mântuitorul știa că: furturile, hoțiile, crimele, și uciderile, înșelăciunea, desfrâul, corupția, trădarea, au la originea lor acest ochiu sclipitor al Satanei: banul.

Sfântul Apostol Pavel în prima scrisoare a sa către Timotei zice: „rădăcina tuturor relelor este iubirea de argint, pe care unii pofțindu-o, s'au rătăcit dela credință și s'au supus singuri la multe necazuri“. (I Tim. 6,10).

Dumnezeescul Mântuitor cunoștea toate aceste „rele“ aduse de ban. Iată de ce-l ura. Iată de ce nu voia să-l atingă!

Când trimite pe cei 12 Apostoli să propovăduiască, Mântuitorul le poruncește: „Să nu luați nici aur, nici argint, nici arama la brăele voastre“. (Mt. 10,9).

Intr'o zi, slujitorii sinagogii din Capernaum îi cer darea pentru templu — două drahme, — Mântuitorul trimite pe Petru să arunce undița și în gura celui dintâiu pește va afla îndoitul argintului. (Mt. 17, 24-27).

O singură dată, Mântuitorul este constrâns să privească un ban.

Fariseii, voind să-L prindă în cuvânt, au trimis la El pe ucenicii lor să întrebe dacă se cade a da dajdie Cezarului. Iisus înțelegând vicleșugul lor le-a cerut să-I arate banul dajdiei. Ei au adus un dinar. Iisus nu l-a atins, ci i-a întrebat: „Al cui este chipul și scrisoarea de pe el? Răspuns-au ei: „Ale Cezarului“. Iisus le-a zis: „Dați dar cele ce sunt ale Cezarului, Cezarului, iar cele ce sunt ale lui Dumnezeu, lui Dumnezeu!“ (Mt. 22, 15-22).

Evanghelia ne spune că Mântuitorul a isgonit pe cei ce făceau vânzări, cumpărări și schimbări de bani în templu. (Mt. 21, 12; Mc. 11, 15; Lc. 19, 45; In. 2, 14).

Intr'un singur loc, Evanghelia ne spune că unul din cei 12 apostoli — Iuda — avea punga comună,

din care fura pentru sine (In. 12, 6). Iubirea de argint îl face pe acest apostol să-și vândă Învățătorul pentru 30 arginți. S'a căit însă amar pentru aceasta și după ce a restituit arginții, s'a spânzurat.

Din cele expuse până aci, putem vedea ce atitudine a avut Mântuitorul față de „bani“.

Posedarea de bani nu este începutul fericirii, ci al necazurilor, după cum ne spune Apostolul Pavel.

Iată dar cât de amar te înșeli, tu, care vezi că având bani, ai totul. Cu cât mâna ta pipăie mai multe monede, cu atât mai mare este minciuna și mai apropiată osânda!').

Pr. I. Blaj.

Travestiții

(Mt. 7,15)

Proorocii mincinoși sunt îmbrăcați în haine de oi, haine pașnice. Au adevărat în exterior tot ce trebuie unul prooroc adevărat: blândețe, evlavie, oarecare știință și purtare creștinească. Se aseamănă foarte mult cu proorocii legiuitori. Cum să-i cunoști totuși, ca să te poți păzi de ei? Există un semn sigur: faptele. Pomnii rău, pădurețul, mai nou, se poate altol, și dă roade bune. La proorocul mincinos însă nu se întâmplă așa ceva. Totdeauna roadele lui sunt viermănoase, mici, amare, sau strepezitoare de dinți.

„Luther predică o supunere orbească, un respect fără margini pentru harul Domnului Hristos. Piele de oaie!... Rezultatul e răsrădirea împotriva Bisericii, desbinarea și ruptura“ scrie Lagrange. Despre același Luther, fala sectarilor, Ernest Augier dovedește, că pe când era călugăr Augustinian zicea către prietenii săi: „O mie de focuri înt ard trupul nesupus. Mă simt îndemnat spre destrăbălare cu o furie alături de nebunie“.

Spre a-și satisface această furie, nu mult după aceste mărturisiri, Luther ademeni o călugăriță, călcă făgăduințele solemne împreună cu încă alți opt scelerai, și se însură cu acela care se numi Ecaterina Bora. Pe o Biblie care se păstrează ca un document rar, stă scris de mână lui Luther: „Dumnezeul meu, dă-ne haine, pălării, glugă, mantale, vițel grași... multe femei și copii cât mai puțini. Să bel și să mânânci bine este adevăratul mijloc de a nu te plictisi“.

1). Mi-a fost dat să văd în multe biserici, cum în timpul Sfintei Liturghii, ușile altarului se închid și se deschid încontinuu de către credincioșii ce plătesc rugăciuni pentru diferite trebuințe sufletești. Dece trebuie ca tocmai în biserică lui Hristos — și încă în timpul Sf. Liturghii — să circule ceea ce Mântuitorul a disprețuit întreaga Sa viață? Iar dacă totuși credincioșii țin neapărat să dea bani pentru liturghii, nu s'ar putea organiza altfel primirea lor, fără să se conturbe mereu serviciul divin? S'ar putea încerca de pildă, prin epitropie. Ar fi posibilă oare o remediere a răului? Dar dacă s'ar încerca?!

Calvin, dovedit de fărădelegi îngrozitoare împotriva bunelor moravuri, fu însemnat cu flerul roșu pe umăr. Fugi la Geneva, unde răsculă poporul împotriva episcopului său și începu să predice noua religie. Păstorul protestant din Berna, îl descrie pe Calvin ca pe un concubinar în Strasbourg, ca pe un hoț dovedit în Metz, ca pe un sodomit în Bâle și ca pe un hipocondru în Geneva.

Teodor Baze, discipol al lui Calvin scrie: „Timp de cincisprezece ani, Calvin s'a consacrat predicării altora a căilor justiției, fără a se fi putut forma pe sineși. Nu s'a înfrânat, n'a practicat obiceiuri cinșite, și nici adevărul nu l-a iubit: a rămas același înglodat în noroi“. Prot stantul Conrad adaugă: „Își revărsa răutatea sufletului în scene de desnădejde, chemând diavolul într'ajutor, injurând și blestemând mojicește“.

Aceș ia sunt pomii sectarilor. Roadele nu pot fi decât la fel (Lc. 6,44). Ucenicii nu pot fi mai presus de învățătorii lor (Lc. 6,40).

Pr. Gh. Perva

Necesitatea religiei în viața socială

(Urmare din N-rul trecut)

Dacă astăzi există o societate care are o morală, aceasta se datorește religiei. Căci pentru ca să poată exista o asociere care să adune pe lângă ea anumite persoane, trebuie să existe, mai întâiu, o legătură între acestea. Ori religia face tocmai lucrul acesta. Prin religie omul își dă seama că este legat de Dumnezeu, dar tot odată își dă seama că de Dumnezeu mai sunt legați și alți semeni de ai lui cari sunt egali cu el în fața Creatorului și astfel se naște simțul egalității. Căci dacă în fața lui Dumnezeu sunt toți egali, de bună seama că și între ei oamenii trebuie să fie la fel. Această egalitate se manifestă unitar. Nu numai cei din aceeași rasă, din același neam, din același sânge, sau din aceeași treaptă sunt egali, ci și cei de jos stau în raport de egalitate cu cei de sus, toți au aceleași drepturi și aceleași obligații, toți au același conținut spiritual, formând împreună o familie spirituală. Starea socială mai bună sau mai rea este de natură materială, dar spiritualicește suntem toți una. Aceeași viață o avem fiecare, aceeași dotațiune spirituală s'a dat fiecăruia, același drept la desăvârșire îl are orșicine. Astfel privește religia egalitatea și aceasta este în fond și concepția omului despre egalitate: o egalitate de esență spirituală pentru că numai aceasta este dăinuitoare. Tot ceea ce este materie se preface, se pierde, dar ce este spirit dăinuiește și se fructifică.

Egalitatea aduce cu sine solidaritatea, pentru că având eu conștiința că sunt egal cu semenul meu în fața aceluiaș Dumnezeu, care este creatorul amândorura și că deci el sau eu suntem la fel de avantați,

mă simt legat de acesta și devin solidar cu el, ca astfel uniți să putem conlucra spre desăvârșirea vieții noastre și spre dobândirea fericirii după care alergăm. Și apoi știind că suntem amândoi din aceeași esență, că avem amândoi același Creator, dela care am primit aceleași calități, legătura solidară se amplifică și ajungem la înfrățire, la o conștiință a înrudirii provenită din faptul că suntem — unul ca și celălalt — după „chipul și asemănarea” Creatorului, că avem același scop: perfecționarea spiritului din noi și că tindem, prin conlucrare, spre aceleași idealuri.

Iată deci că egalitatea aduce după sine solidaritatea, iar aceasta înfrățirea. Dar știindu-mă înrudit cu cineva, știindu-mă înfrățit cu cineva, eu mă voi strădui și voi căuta să nu-l neîndreptățesc. Din această străduință se dezvoltă simțul dreptății. Ca și mine, semenul meu se va strădui să facă același lucru și în felul acesta dreptatea se generalizează. Dar și prin exemplu, religia propagă dreptatea. Dumnezeu nu face nimănui decât ceea ce este drept. Nu pedepsește și nici nu acordă favoruri nedrepte. Deci, dacă Creatorul este așa, atunci și creațiunea are într'ansa acest simț de nedreptate, pe care-l practică și pe care dorește să-l înscăuneze între cei deopotrivă cu el.

Din dreptate se produce iubirea, căci omul văzând că i se face de către semenul său dreptate, învață să-l iubească. Așa cum copiii își iubesc părinții pentru că aceștia sunt drepiți cu ei, tot așa și oamenii își iubesc semenii, atunci când își dau seama că aceștia sunt drepiți. Dar iubirea este legată de religie și prin faptul că Dumnezeu însuși a făcut lumea și pe oameni din iubirea sa față de aceștia. Căci Dumnezeu este iubire, iar religia care leagă pe oameni de Dumnezeu este ea însăși iubire. Fără iubire de altfel nici nu poate fi concepută religia, pentru că ea ar fi lipsită de însuși elementul ei constitutiv.

Din iubire se naște apoi mila între oameni, pentru că iubind ești sensibil la nenorocirile ce lovesc pe cel deopotrivă cu tine, ești capabil să-i dai sprijin, să-l povățuiești, să-l mângâi în durerea sa. E lucru constatat de altfel că iubirea înobilează sufletul omenesc, că-l face mai emotiv și mai caritabil. Iubirea produsă de religie însă, face din mila față de semenul nostru o datorie de căpetenie, știind că acesta este fiu al aceluiași Părinte al tuturor și că și el la rândul lui ar fi făcut același lucru, în situații asemănătoare. Ba mai mult chiar, mila între oameni este un efect al religiei și prin faptul că Dumnezeu de care suntem legați cu toată ființa, se milostivește. El însuși zi de zi față de noi și ne trimite fiecăruia mîile sale cele bogate și nenumărate.

* * *

În concluzie, religia este o necesitate pentru viața socială și ca atare ea trebuie cultivată în fie-

care om. Nu trebuie uitat că însăși societatea din care facem parte, tinde spre desăvârșirea omului. Dar nimeni mai mult decât religia nu urmărește această desăvârșire a omului. Datoria cea mai de căpetenie deci, este deșteptarea conștiinței religioase în om. El trebuie învățat, îndrumat și îndemnat să desvolte legătura spirituală ce există în mod natural între el și Dumnezeu, ca în felul acesta să câștige și societatea oameni și membri conștiinți de datoria lor.

Propovăduind religia, societatea nu va avea de pierdut. Dimpotrivă, ea va câștiga nespuse de mult, pentru că întreaga religie nu este altceva decât o permanentă conlucrare, în sânul aceleiași societăți, dintre oameni și spiritul conducător al universului: Dumnezeu.

Pr. Mircea Emandi

Moartea ereticului Arie, în lumina documentelor istorice

Știm cu toții cine a fost Arie și ce a însemnat Arianismul pentru creștinismul primar. Om dotat cu o inteligență sclipitoare, ezeziarhul nostru ar fi re-purtat desigur o mare victorie împotriva religiei Mântuitorului, dacă nu s'ar fi găsit Sfinții Părinți vajnici apărători ai ortodoxiei și, mai ales, dacă n'ar fi intervenit însuși Dumnezeu prin purtarea Sa de grijă pentru a pedepsi pe toți călcătorii de lege. Primul care avea să experimenteze mânia divină fu însuși Arie. Felul în care acesta a trebuit să-și sfârșească viața este într-un tot semnificativ. E de altfel tocmai pricina pentru care ne-a reținut atenția.

Dela început trebuie să precizăm că principala sursă de informație ne-au constituit-o lucrările sf. Athanasie, contemporanul lui Arie și neîmpăcatul său dușman. În al doilea rând, istoriile lui Socrate, Sozomen și Theodoret, cari afară de unele mici deosebiri de amănunt, merg pe urma „părintelui ortodoxiei”.

Primul compune între 356 și 358 câteva scrieri cari istorisesc moartea lui Arie. Dacă în celebra „Istorie a Arienilor către monahi” spune doar: „...căci Arie a jurat strâmb și a plesnit” (Athanasie, Ist. Arien. către mon., cap. 51, Migne, P. G. XXV, col. 753 D), apoi în „Epistola enciclică către episcopii Egiptului și Lybiei, împotriva Arienilor” (cap. 18—19, Migne, P. G. XXV, col. 580 c — 584 A; cf. Sozomen, Istoria bisericească, II, 30, Migne, P. G. LXVII, col. 1017) dă o serie întreagă de amănunte. El spune: „...Căci în adevăr însuși Arie conducătorul acestei erezii, prietenul lui Eusebiu (al Nicomediei), chemat la stăruința Eusebienilor de către fericitul Constantin împăratul și cerându-i-se să-și spună credința sa în scris, a compus-o viclenește, ascun-

zând nelegiuirea expresiunilor sale și alterând întocmai ca diavolul simplele cuvinte ale Scripturilor, după cum este scris. Apoi s'a spus de către fericitul Constantin: „Dacă nimic altceva nu ai în minte, dă mărturie despre adevăr; căci de vei jura strâmb, Domnul te pedepsește”. Nenorocitul jură că nu are nimic în minte și că n'a spus sau simțit altceva în afară de ceace a scris în acest fel. Însă îndată după aceea, ieșind, primi pedeapsa după lege și, căzând înainte, a plesnit dela mijloc.

„Moartea este sfârșitul obișnuit al vieții tuturor oamenilor și nimeni nu trebuie să insulte, oricât de ticălos ar fi cel decedat, căci nu știm de vom fi în viață până seara. Dar moartea lui Arie depășește întru atât obișnuitul încât, vrednic lucru este a o povesti.

„Când Eusebieni amenințau să-l introducă (pe Arie) în Biserică și, când episcopul Constantinopolului se împotriva, Arie nădăjduia în violența și amenințările Eusebienilor. Căci era sâmbătă și se aștepta să se adune în ziua următoare. Primejdia era mare și pe când aceia (Eusebieni) amenințau, Alexandru se ruga. Însă Domnul făcu judecată și condamnă pe cei nedrepti. Soarele încă nu apusese, când necesitatea sili pe Arie să se ducă în locul cel pentru nevoi; acolo el căzu și fu deodată lipsit de ambele lucruri în același timp: comuniunea și viața. Și fericitul Constantin îndată cum auzi de aceasta, se miră văzându-l pedepsit ca pe un călcător de jurământ. Tuturor s'a făcut vădit atunci cât erau de neputincioase amenințările Eusebienilor și cât de zadarnică era speranța lui Arie. Și iarăși s'a arătat că eroarea ariană a fost îndepărtată dela comuniune de către Mântuitorul și aici, și în adunarea primilor părinți ai Bisericii...”

Acolo însă unde patriarhul Alexandriei se extinde mai mult descriind nenorocitul sfârșit al celui mai mare dintre ereziarhi, este „Epistola către frațele Serapion despre moartea lui Arie”. Scrisă cu scopul de a edifica pe monahi, trimitătorul dorește s'o știe trecând din mână în mână spre a lua toți cunoștința de conținutul ei (cap. 5, Migne, P. G. XXV, col. 689 c). La început îi vine greu să vorbească despre sfârșitul lui Arie, căci se teme să nu insulte cu ceva moartea de care nu poate scăpa nici un om. Dacă o face totuși, o face pentru a dovedi odată mai mult, netemeinicia ereziei ce amenința atunci creștinătatea (cap. 1, Migne, P. G. XXV, col. 685 A B). Și astfel Athanasie scrie următoarele (cap. 2-4, Migne, P. G. XXV, col. 685 C-689 A; cf. Theodoret, Istoria bisericească, I, 13, Migne, P. G. LXXXII, col. 949):

„Eu nu eram prezent în Constantinopol când a murit acela. Era însă de față presbiterul Macarios, și pe acela l-am auzit grăind.

„Arie a fost chemat de către împăratul, Con-

stantin, la intervenția Eusebienilor. Și venind Arie, împăratul l-a cercetat dacă ține credința Bisericii catolice. Deci el a jurat că ar crede drept și a dat mărturie în scris pentru credință, ascunzând pricinile pentru cari episcopul Alexandru l-a îndepărtat din Biserică, justificându-se cu citate din Scriptură. Așa dar jurându-se că nu mai cugetă la cele pentru cari l-a alungat Alexandru, împăratul l-a slobozit zicând: „Dacă credința ta este dreaptă, bine ai jurat; dacă credința ta este nelegiuită și ai jurat, Dumnezeu din cer să judece cele cu privire la tine. Eșind el dară dela împăratul, Eusebieni cu obișnuita lor violență au voit să-l bage în Biserică. Dar fericitul Alexandru episcopul Constantinopolului se opunea spunând că nu trebuie admis la împărțire inventatorul ereziei. Și ceilalți cari îl înconjurau pe Eusebiu, l-au amenințat pe patriarh spunând: deoarece nu ați voit, am făcut noi să fie chemat de către împăratul; astfel mâine, chiar dacă nu obține hotărîrea ta, Arie se va aduna împreună cu noi în biserica aceasta (sf. Irina). Iar când au spus acestea era sâmbătă.

„Prin urmare auzind acestea și mahnindu-se foarte, episcopul Alexandru intră în biserică și ridicând mâinile către Dumnezeu se tânguia și, cu fața la pământ aruncându-se înaintea altarului, zăcând pe lespede se ruga. De față era și Macarios rugându-se împreună cu el și, a auzit glasul său. Și acestea două cerea rugându-se: Dacă Arie ne adună mâine în biserică, slobozește-mă pe mine servult tău și nu pierde pe cel credincios laolaltă cu cel necredincios. Dacă voești să-ți cruți Biserica, și știi că vrei pentrucă o cruți, ia aminte la cuvintele Eusebienilor și nu da pieirii și rușinii moștenirea Ta. Și distruge pe Arie pentruca nu intrând în biserică să se pară că e adusă în același timp și erezia sau ca nelegiuirea să fie socotită ca și credincioșie. Astfel rugându-se episcopul, ieși foarte îngrișorât. Și s'a întâmplat ceva extraordinar și minunat. Căci episcopul se ruga înspăimântând pe Eusebieni, iar Arie mult hulind, avea încredere în Eusebiu; apoi a intrat în latrină ca din pricina necesității stomacului și deodată, după cum este scris; căzând înainte a plesnit dela mijloc și prăbușindu-se, îndată a murit, fiind pe loc lipsit de amândouă: și de împărțire (cu Biserica) și de viață.

„În acest fel s'a făcut deci sfârșitul lui Arie; și mult rușinându-se Eusebieni, înmormântară pe complicele lor; iar fericitul Alexandru bucurându-se, Biserica a făcut praznic (serbare) cu cucernicie și dreaptă cinstire, împreună cu toți frații rugând și slăvind cu tot fastul pe Dumnezeu, nu ca și când s'ar fi bucurat de moarte, să nu fie! căci tuturor oamenilor este rânduit să moară odată, dar pentrucă aceasta s'a arătat ca una ce depășește judecata oamenilor. Căci însuși Domnul judecând amenințarea

Eusebienilor și rugăciunea lui Alexandru, a osândit erezia ariană, arătând-o nevrednică de comuniunea bisericească; înaintea tuturor vădind că deși are protecția împăratului și a majorității oamenilor, totuși a fost osândit de către Biserică...“

— Acestea sunt informațiile pe cari ni le oferă Athanasie. Cuprind ale adevărul? Acest lucru ar putea fi pus la îndoială dacă ne gândim la faptul că autorul lor a fost unul din cei mai îndârjiți dușmani ai lui Arie și, rare sunt cazurile când sentimentele și pătimele nu-și imprimă pecetea lor în scrisul oamenilor, fie ei chiar sfinți. Totuși însă, evenimentele expuse mai sus fac parte dintr'o enciclopedică și dintr'o epistolă, menite ambele să treacă din mână în mână spre a fi cunoscute. Ori nu se poate ca între acești mulți cititori să nu se fi găsit un supraviețuitor martor, ocular sau nu, al unor evenimente ce au avut loc cu vre-o două decenii înainte numai! Sf. Athanasie nu putea să nu se cugete la această probabilitate, și numai acest gând ar fi fost o destul de puternică opreliște care să-l împiedece dela a așterne pe hârtie un neadevăr. Și apoi Athanasie dă aceleași amănunte, uneori exact cu aceleași cuvinte, în două scrieri -succesive, lucru pe care n'ar fi îndrăsnit să-l facă dacă ar fi știut că debitează un neadevăr.

Alt cineva ar spune însă la rândul-i: patriarhul își putea scuza eventualele erori pe cari le-ar cuprinde istorisirea sa prin chiar faptul că dela începutul epistolei către Serapion mărturisește că n'a fost de față la moartea lui Arie, ci totul ceea ce scrie își are temeiul în informațiile primite dela preotul Macarios. Cine este acest preot? De ce nu ni se dau mai multe referințe asupra persoanei sale, pentru a ni se garanta în acest fel, puțința de a verifica exactitatea ziselor sale?

Noi cei de azi, adevărat, nu știm prea bine cine este acest Macarios.*) Felul însă în care ni se vorbește despre el ne lasă a înțelege că era o persoană cunoscută atât trimițătorului cât și celor cărora se adresa epistola (lui Serapion și monahilor egipteni). Și apoi nu era intenția lui Athanasie să ia astfel de măsuri de precauție când scria unui prieten care cunoscându-i onestitatea nu se îndoia cătuși de puțin de exactitatea celor ce i se spuneau.

S'ar mai putea apoi obiecta afirmându-se că informațiile citate deja trebuiesc primite cu multă rezervă, deoarece istoricul Sozomen (Ist. bis. II, 29, Migne, P. G. LXVII, col. 1017 și trad. rom. Iosif Gheorghian, București, 1897, p. 80) afirmă într'un loc: „...Acest mod de a muri (al lui Arie), nu fu primit de toată lumea în același fel. Unii cred, că

*) Acest Macarios se pare a fi persoana despre care Meletienii spuneau c'a trimis-o Athanasie în Mareotis, unde ar fi dărâmat altarul preotului Ischyras (Cf. G. Hardy, Saint Athanasie, col. Les Sain s. 3e éd., Paris, J. Gabalda, 1925, p. 27 și passim).

prea marea bucurie ce avea de bunul succes al intervențiilor sale îi pătrunseră inima și-l asfixiară odată. Alții au crezut că acest fel de moarte era pedeapsa nelegiurii sale. Acei cari susțin părerile sale au răspândit vestea că a fost omorât prin mijloace nedemne“. Iar Socrate (Ist. bis. I, 38, Migne, P. G. LXVII, col. 173 și trad. rom. Iosif Gheorghian, București, 1897, p. 71) atribue moartea ereziarhului remușcărilor de conștiință care-i produsese dureri de stomac atât de mari încât intrând în latrină „puterile i se sfârșiră și mâtele îi căzură odată cu excrementele; pierdu o mare cantitate de sânge, lepădă o parte din ficat și din splină și, își dădu sufletul“.

Dar contrazic aceste afirmații cele spuse de Athanasie? Deloc! Ele caută să explice pricina morții și în acest fel pot fi socotite doar ca o întregire, și nimic mai mult. Apoi, dacă ar fi să dăm cuiva crezare, închinăm s'o dăm mai degrabă patriarhului din Alexandria care putea fi mai bine informat, decât ceilalți istorici citați, cari au trăit mai târziu, până la ei povestirea morții lui Arie putând ajunge însoțită de multe adaosuri neverosimile.

Nu vedem deci ce s'ar opune referatelor athanasiene.*) Se impune totuși precizarea unor amănunte și anume: unde și când s'au petrecut faptele mai sus istorisite.

Rugăciunea patriarhului Alexandru al Constantinopolului a avut loc în biserica sf. Irina, aici trebuind să se celebreze și reprimirea lui Arie în sânul comunității creștine (Socrate, Ist. bis. I, 37, Migne, P. G. LXVII, col. 173); iar latrina în care și-a sfârșit ereziarhul viața, se găsea în dosul pieții lui Constantin, piață în care se afla și statuia de porfir a împăratului (Socrate, op. cit. I, 38, col. 173).

(Va urma)

N. C.

*) Nu luăm aici în considerare părerea celor cari neagă realitatea morții lui Arie în felul cunoscut până aici. Sunt în adevăr unii cari ar voi să găsească sursa acestei istorisiri, în moartea lui Iuda, așa cum o descrie sf. Petru în F. Ap. I, 18: „...și căzând a plesni dela mijloc și i s'au vărsat toate măruntaiele“. Niciodată însă nu trebuie să vedem într'o analogie, neapărat o imitație. Și apoi oricât de puțin atenți erau creștinii primelor secole față de adevărul istoric, nu se putea nici atunci inventa un fapt oarecare și pune pe seama unui personaj, mai ales că acesta era Arie cel atât de cunoscut tuturor în acea vreme.

Aviz

La oficiul parohial ort. rom. din *Curtici* se găsește o cădelniță de metal gravată cu următoarea inscripție: „Donată de Paraschiva Droc 29-VI-1947“ — și o cruce de lemn. Ambele au fost aflate de un C. F. R.-ist. Pierzătorul se poate prezenta la acest oficiu parohial, pentru a le ridica.

Material pentru predici

La Duminica „Vameșului și fariseului“.

Idela și vrednicia smereniei.

Smerenia nu stă într'aceea ca un păcătos să se socotească pe sine cu adevărat păcătos, ci aceea este smerenie, când cineva se știe pe sine că a făcut multe și mari fapte bune și totuși nu cugetă înalte despre sine, ci zice cu Pavel: „cu nimica pe mine nu mă știu vinovat, însă aceasta nu mă îndreptează pe mine“ (1 Cor. 4, 4). Aceea este smerenia, când cineva cu faptele sale cele bune este mai presus de toți și totuși se înjosește înăuntru său. Iar pentru ca să cunoașteți cât de bine este a nū gândi cineva înalte despre sine închipuiți-vă două trăsuri care se întrec între ele. Trăgătorii uneia să fie dreptatea și mândria, iar trăgătorii celeilalte, păcatul cu smerehia; veți vedea că trăsura păcatului învinge pe cea a dreptății. Și aceasta nu pentru că păcatul ar avea așa de multă putere proprie, ci prin tăria smereniei celei legate cu dânsul. Și trăsura dreptății rămâne în urmă, nu pentru că dreptatea ar fi foarte slabă, ci pentru greutatea și povara mândriei. Adecă, precum smerenia prin puterea ei cea însemnată covârșește puterea păcatului, tot așa, pe de altă parte, mândria prin greutatea și povara ei prea mare pune stăpânire pe dreptate și o apasă la pământ.

Și ca să vezi că un păcătos smerit întrece pe un drept mândru adu-ți aminte de fariseul și vameșul din Evanghelie. „Mulțumesc ție, Dumnezeule că nu sunt ca ceilalți oameni, răpitori, nedrepți, desfrânați, sau ca și acest vameș“ (Lc. 18, 11). O, ce nebunie! Mândria acestui fariseu nu numai îl înălța pe el mai presus de tot neamul omenesc, ci într'un chip nebunesc batjocorea pe vameșul care nu stătea departe de dânsul. „Dar acesta ce a făcut? El n'a răsplătit ocară cu ocară, nu s'a aprins prin batjocorire, ci a suferit totul cu îngăduință. Inșă săgeata vrășmașului a fost pentru el leac de vindecare, ocară i-a adus lui cinste și mărire. Atât este de bună smerenia, astfel de câștig urmează când cineva nu se turbură de batjocori și nu se iuștește de semeția altora. Noi și dela cei ce ne batjocoresc putem să tragem mare folos, precum s'a întâmplat aceasta și cu vameșul. Adecă, pe când el primea batjocura s'a desbrăcat de păcate, și după ce a strigat: „mîlostiv fii mie păcătosului“, el s'a întors miluit la casa sa, iar celalalt nu.

Totuși, în toate acestea nu se zice, că noi am putea *păcătu*l ca vameșul, ci numai că noi trebuie să fim *smeriți* ca dânsul. Căci dacă vameșul, acest mare păcătos, a dobândit harul lui Dumnezeu pentru că a fost smerit, în ce treaptă înaltă trebuie să do-

vedească bună voința lui Dumnezeu, cei cari, totodată, cu smerenia lor unesc și fapte mari și îmbunătățite? De aceea vă rog, vă îndemn și vă conjur, mărturisiți totdeauna cu smerenie păcatele voastre înaintea Domnului, deschide conștiința ta înaintea lui Dumnezeu, arată lui roadele tale și cere dela dânsul doctoria cea vindecătoare. El nu te va pedepsi pentru aceasta, ci te va vindeca; și dacă lui ai vrea să le ascunzi, El totuși știe totul.

Noi am și cunoscut în cele zise până acum vrednicia cea înaltă a smereniei, însă ea ni se arată mai mărită în cele următoare: Căci cu adevărat smerenia stă mai sus decât mucenicia. Când fiii lui Zevedeiu s'au rugat Domnului, ca să le dea locurile cele mai dintăiu, întru împărăția Sa, Domnul le-a zis: „deși veți bea paharul meu și vă veți boteza cu botezul meu (adecă veți fi munciți ca și mine), însă a ședeă deadreapta și deastânga mea, nu este al meu a da, ci celor ce s'a gătit.“ (Mc. 10, 39-40). Din acest răspuns noi învățăm taina, că chiar moartea mucenicească nu este încă deajuns pentru cinstirea cea mai înaltă și pentru locul cel mai de sus în cer. Așa dar trebuie să fie alții, care vor putea să arate încă și mai mare vrednicie. Aceasta voia să însemneze și Hristos prin cuvintele: „puteți să beți paharul pe care eu îl beau, și cu botezul cu care eu mă botez să vă botezați, iar a ședeă de-a-dreapta și de-a-stânga mea, nu este al meu a da, ci celor ce s'a gătit.“ Dar cari sunt aceștia? Voim să vedem, cine sunt acei fericiți și de trei ori fericiți, cari vor dobândi aceste mărite cununi. Cine sunt ei oare și ce au făcut ei ca să se încununeze așa de mărit? Ascultă, ce zice Domnul! Când ceilalți apostoli s'au supărat pe cei doi fii ai lui Zevedeiu, pentru că aceștia ar fi vrut să aibă numai pentru dânsii locurile cele dintăiu, iată cum Hristos aduce în orânduială patima acelorora și acestora. El a strigat către dânsii și a zis: „Căpeteniile neamurilor le stăpânesc pe ele și cei mai mari ai lor le domnesc. Iar între voi nu va fi așa, ci care va vrea să fie mai mare între voi, să fie vouă slugă și care va vrea să fie mai întâiu, să fie cel mai de pe urmă decât toți“ (Mc. 10, 42-43). Dacă voi voiți să dobândiți locul cel dintăiu și cinstea cea mai înaltă, sârguiți-vă a fi cei mai de jos cei mai smeriți, cei mai mici și mai ascultători. Așa dar, fapta bună a smereniei dă cinstea cea mai înaltă, precum și Fiul lui Dumnezeu s'a smerit pe sine, spre a întemeia împărăția cea mare și a dobândi milioane și milioane de slujitori. Și tu, creștine, te vei teme oare, ca nu cumva să te înjosești prin smerenie? Atunci vei fi tu mai mare și mai înalt decât alții, mai strălucit și mai mărit, când te vei înjosi pe tine însuși, când nu vei umbla după rangul cel dintăiu, când vei îndura de bună voie umilința, jertlirea de sine și primejdia, când tu te vei sârgui să fi sluga

tuturor și vei fi gata a face și a suferi toate pentru aceasta.

Să cumpănim acestea și cu toată râvna să ne sârguim la smerenie. De-am fi tratați de alții cu semeție, de-am fi batjocoriți, luați în răs și disprețuiți să le suferim toate cu răbdare! Căci nimica nu ne poate așa înălța ca fapta cea bună a smereniei. Dacă noi vom întipări-o în viața noastră, atunci vom fi părtași tuturor bunătăților, prin harul Domnului nostru Iisus Hristos.

(Sf. Ioan Hrisostomul)

Informațiuni

● **Adunarea generală a Asociației Clerului „Andrei Șaguna”, Secția Arad.** Joi 5 Februarie a. c. a avut loc, în aula festivă a Academiei Teologice din Arad, adunarea generală a Secției Arad din Asociația Clerului „Andrei Șaguna”. Adunării propriu zise i-a premers „Chemarea Sf. Duh” slujită în biserica catedrală în prezența membrilor Secției.

Lucrările adunării generale au început prin cuvântarea de deschidere a P. C. Părinte Viorel Mihuțiu, președintele Secției, după care a urmat interesanta conferință a I. P. C. Ardmandrit Ștefan Lucăciu, despre: „Spiritul demofil al Statutului organic”. S'a dat apoi citire raportului general despre activitate și raportului despre situația casei.

A urmat în discuție problema „Fondului de ajutor al preoțimii din Eparhia Aradului”. După citirea bilanțului de către Dl. Șulea Gheorghe și după ample discuțiuni, adunarea generală a hotărât ca acest fond de ajutor să fie menținut cu orice sacrificii. Detaliile cu privire la acest fond sunt cuprinse în comunicatul Secției.

S'au făcut propuneri și interpelări după cari adunarea a luat sfârșit.

Nr. 337/1948

Concurse.

Se publică concurs din *oficiu*, cu termen de 15 zile, pentru îndeplinirea, prin numire, a parohiilor:

I. A C I U A, protopopiatul Gurahonț.

VENITE

- 1) Folosința grădinei fostei școli confesionale.
  - 2) Stolele legale.
  - 3) Salarul dela Stat.
- Parohia este de clasa a II-a.

Nr. 338 1948.

II. R I Ș C U L I Ţ A, cu filiala *Baldovint*, protopopiatul Hălmăgiu.

VENITE

- 1) Sesiunea parohială 3 jugh.
  - 2) Stolele legale.
  - 3) 2 drepturi de lemne.
  - 4) Salarul dela Stat.
- Parohia este de clasa a II-a.

Nr. 339/1948

III. R O Ș I A D E C R I Ș, protopopiatul Buteni.

VENITE

1. Folosința sesiunii parohiale, 32 jugh. cad. cu 16 drepturi de pădure și pășune, și 2 cânepiști.
  2. Stolele legale.
  3. Salarul dela Stat.
  4. Folosința casei și grădinei parohiale.
- Parohia este de clasa a II-a.
Preoții numiți vor avea a plăti din al lor toate impozitele după beneficiul preoțesc.

Cererile de concurs, însoțite de actele necesare, se vor înainta Consiliului Eparhial ort. rom. din Arad.

† ANDREI

Episcop.

Traian Cibian

cons. ref. eparhial.

Nr. 3141/1947.

Pentru îndeplinirea parohiei *de cl. II Buhani*, protopopiatul Buteni, se publică concurs prin alegere, cu termen de 30 zile.

VENITE:

1. Folosința sesiunii parohiale, 25 jug. cad. cu 12 drepturi urbariale și dreptul de pășune și pădure.
2. Folosința casei parohiale cu supraedificatele și grădina.
3. Stolele și birul legal
4. Salarul dela Stat, pe care parohia nu îl garantează.

Preotul ales va plăti din al său toate impozitele după beneficiul preoțesc și va avea obligația de a îndeplini cu conștiințiozitate toate îndatoririle legate de funcțiunea de preot-duhovnic.

Cererile de concurs, însoțite de actele necesare (certificatul școlii medii, absolutorul teologic și diploma de capacitate preoțească), adreseate către Consiliul parohial din Buhani, se vor înainta, în timpul concursului, Consiliului Eparhial ort. rom. din Arad.

Recurenții admiși la concurs, se vor prezenta în sf. biserică din Buhani, cu aprobarea protopopului tractului, pentru a servi, cuvânta și a face cunoștința credincioșilor.

Din ședința Consiliului parohial Buhani din 27 Sept. 1947.

Aprobat.

1-3 † ANDREI,
Episcop,

Traian Cibian,
cons. ref. eparhial